

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 149

van **KARL VANLOUWE**

datum: 27 februari 2024

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

Hervorming Europese uitbreidingsstrategie in het nieuwe werkprogramma van de Europese Commissie - Prioritaire dossiers voor Vlaanderen

Afgelopen maand januari publiceerde het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken, als reactie op het werkprogramma van de Europese Commissie 2024 'Vandaag resultaten boeken om klaar te zijn voor morgen', een selectie van punten die de Vlaamse Regering als prioritair beschouwt.

De Vlaamse Regering hecht in haar regeerakkoord namelijk belang aan een proactieve opvolging van de Europese agenda, onder meer door actief in te spelen op de Europese actualiteit en het jaarlijkse werkprogramma van de Europese Commissie. De beleidsnota van Vlaams minister-president Jan Jambon bevestigt dat aan de hand van het jaarlijkse werkprogramma van de Europese Commissie, de Vlaamse Regering de dossiers bepaalt waarop zij prioritair wenst in te zetten.

Niet alleen dit jaar, maar ook de voorbije jaren bepaalde de Vlaamse Regering op basis van het Commissie Werkprogramma enerzijds de relevante dossiers voor Vlaanderen (dossiers die betrekking hebben op de bevoegdheden van Vlaanderen) en anderzijds de prioritair relevante dossiers (dossiers met potentieel grote gevolgen voor Vlaanderen). Deze prioritaire initiatieven worden met bijzondere aandacht opgevolgd binnen de Vlaamse administratie en de Vlaamse Regering.

Dit jaar werden er negen prioritaire dossiers bepaald, waaronder EU-initiatieven rond waterweerbaarheid, biotechnologie en biomanufacturing, maar ook vindt de Vlaamse Regering het opstellen van een Europese industriële defensie prioritair en houdt ze de mededelingen over eventuele hervorming rond de uitbreiding van de EU in het oog.

1. Kan de minister-president een toelichting geven over de keuze om hervormingen en beleidsevaluaties voor de uitbreiding van de EU als een van de negen prioritaire dossiers te bepalen voor Vlaanderen?
2. Kan de minister-president verduidelijken op welke zaken de Vlaamse Regering voor wat betreft hervormingen voor de uitbreiding van de EU proactief wil inspelen? Zijn er al specifieke acties en beleidsplannen opgemaakt om met Vlaanderen kracht te zetten achter dat Europese initiatief?
3. Wat is het standpunt van de Vlaamse Regering ten opzichte van een hervorming van de Europese uitbreidingsstrategie? Is er een gezamenlijk standpunt en visie rond zo'n hervorming tussen de verschillende regeringen in ons land?

4. Wat zijn onze defensieve en offensieve belangen bij zo'n hervorming of bij een nieuwe Europese uitbreidingsstrategie?
5. Heeft de Vlaamse Regering al overleg gehad met buurlanden of andere lidstaten over dit dossier?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 149 van 27 februari 2024

van **KARL VANLOUWE**

- 1-5. Naar jaarlijkse gewoonte screende de Vlaamse overheid het werkprogramma van de Europese Commissie op voor Vlaanderen relevante initiatieven en werd per weerhouden initiatief een eerste inschatting gemaakt. Per initiatief werd een beleidsdomein aangeduid dat het dossier trekt binnen de Vlaamse overheid. Vervolgens duidde de Vlaamse Regering de prioritaire initiatieven aan.

EU-uitbreiding is van strategisch belang voor de EU en voor Vlaanderen. De agressieoorlog van Rusland tegen Oekraïne heeft een nieuwe dynamiek teweeggebracht in het EU-uitbreidingsbeleid ten aanzien van de landen aan de oostgrens van de EU en de Westelijke Balkan. De Europese staatshoofden en regeringsleiders spreken in de gezamenlijke verklaring van Granada op 6 oktober 2023 over EU-uitbreiding als “een geostrategische investering in vrede, veiligheid, stabiliteit en welvaart”. Ze stellen eveneens dat zowel de EU als de toekomstige lidstaten klaar moeten zijn voor een verdere uitbreiding. Voor de Vlaamse Regering is het dan ook zeer belangrijk dat de EU zelf intern de nodige voorbereidingen treft en hervormingen doorvoert.

Defensief gezien is het waarborgen van de werking van de interne markt en het beschermen van het budget, de rechtsstaat en de veiligheid van de EU belangrijk. Tegelijkertijd biedt EU-uitbreiding ook offensieve mogelijkheden voor Vlaanderen, met name op het gebied van de interne markt, die kansen kan creëren voor onze exportgerichte bedrijven.

Wat het proces van toetreding tot de EU betreft, dienen voor de Vlaamse Regering een aantal beginselen nageleefd te worden. Het leidend beginsel is dat kandidaat-lidstaten in het toetredingsproces stappen voorwaarts zetten op basis van verdiensten (‘merit-based’). Dit beginsel werd door de staatshoofden en regeringsleiders herbevestigd in de verklaring van Granada. De weg naar EU-lidmaatschap hangt dus af van het succesvol doorvoeren van grondige en duurzame hervormingen inzake de rechtstaat, democratische instellingen, fundamentele waarden, een goed werkende markteconomie en de strijd tegen corruptie en georganiseerde misdaad. De opstart van de onderhandelingen over de toetreding tot de EU houdt dus geen automatisch lidmaatschap in van de Unie.

Verder moet het toetredingsproces omkeerbaar zijn, wat betekent dat er ook stappen achteruit kunnen gezet worden als er sprake is van een terugval in de vereiste hervormingen. De EU-lidstaten dienen evenwel te bekijken hoe ze binnen deze algemene beginselen het toetredingsproces kunnen optimaliseren.

De EU dient daarnaast ook zelf intern de nodige voorbereidingen te treffen en hervormingen door te voeren parallel aan het toetredingsproces van de kandidaat-lidstaten. De verklaring van Granada spreekt over “het bepalen van langetermijnambities voor de EU en hoe we deze kunnen verwezenlijken”. Daarnaast bepaalt de EU dat het beleid geschikt moet zijn voor de toekomst en duurzaam gefinancierd op basis van de waarden waarop de Unie berust met behoud van het doeltreffend functioneren van de EU-instellingen.

Voor de Vlaamse Regering is het belangrijk dat de EU kwaliteitsvolle impactanalyses maakt van de EU-uitbreiding op het beleid van de EU als geheel, de lidstaten en regio's. De uitvoering van die analyses dient te gebeuren met aandacht voor de effecten op de interne markt, de vier vrijheden, fundamentele waarden, de rechtsstaat, het gemeenschappelijk landbouwbeleid, het cohesiebeleid en het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid. De analyses moeten ook de implicaties voor het EU-budget omvatten.

Wat betreft het functioneren van de Europese instellingen in een EU met een toenemend aantal lidstaten, meent de Vlaamse Regering dat hervormingen die daartoe zouden nodig zijn in eerste instantie dienen gezocht te worden binnen de mogelijkheden die de bestaande verdragen bieden. Tijdens de vergadering van de Directie-Generaal Europese Zaken en Coördinatie van 17 november 2023 bleek dat de visies van de verschillende regeringen in ons land over uitbreiding grotendeels overeenkomen.

De Vlaamse Regering bespreekt in ontmoetingen met andere lidstaten en Europese regio's de uitbreiding van de Europese Unie wanneer dit passend is.